

ACADEMIA PRO INTERLINGUA

Præsidente: G. PEANO, Prof. in Universitate de Torino. Cavoretto - Torino.

Thesaurario: Ing. G. CANESI, Via Costigliole, 1, Torino 5.

Vice Thesaurario: E. DE WHAL, Nikitinstrad. 10, Reval (Estonia).

» » W. DE JEZERSKI, Prof. Lyceo de Lida (Polonia).

Consilio directivo: prof. Banachiewicz, prof. Boggio, prof. Ciamberlini, prof. Dickstein, prof. Gerbaldi, prof. Guérard, prof. Hartl, prof. Levi-Civita, prof. Meysmans, ad. Michaux, prof. Panebianco, rev. Pinth, dr. Vanghetti.

ACADEMIA PRO INTERLINGUA habe origine in congressu de München, anno 1887. Suo primo præsidente es Schleyer, auctore de Volapük. Academia sub directore prof. Kerkhoffs in Paris 1887-1892, ing. Rosenberger in Petrograd 1893-98, rev. Holmes in New York 1899-1908, seque et promove progressu de lingua auxiliare internationale. Post 23 XII 1908, sede de Academia es in Torino.

STATUTO (Extracto).

1. Academia es societate inter fautores de lingua internationale.
2. Omne homo, que mitte ad thesaurario Fr. 10 per anno, es socius de Academia, et habe jure de voto tres mense post inscriptione.
3. Socios nomina Directione de Academia, et Consilio directivo. Directione administra Academia. Consilio judica divergentias inter directione et socios.

In 1910. majoritate de socios consilia regulas: « Omne vocabulo de Interlingua es internationale, sub forma de thema latino, sine flexione grammaticale inutile ». Socio que non seque regulas de Academia es **precato** de expone regulas de suo lingua.

INDICE

Bibliographia	pag.	3
Hartl, <i>Abundantia secundo Plutarcho</i>	»	4
Natucci, <i>Super origine de theoria de Relativitate</i>	»	5
Peano, <i>De Vocabulario</i>	»	9
Dickstein, <i>Kochanski inventore de lingua internationale</i> »		13
<i>Propaganda de Interlingua cum chartas postale</i>	»	15

Vide in Bibliographia dono de socios: FOSTER et PIGAL.

Nostro illustre Præsidente de Academia Prof. Peano ab die 11 ad 16 de agosto participa in Toronto (Canada) ad importante « International mathematical congress ». Ad illo congressu interveni studiosos de principales natione.

Munifico Guberno de Canada offer cum insistencia invitatione ob remunera summo valore et merito de illustre Prof. Peano.

Nostro Præsidente initia itinere in die 30 juliö; et regrede in Italia circa in die 15 de proximo septembre. Dum desere Torino committe ad me mandato de publicatione de Circulare 4.

Me certo interpreta sensu de consocios dum mitte fervidos augurio ad Prof. Peano, que etiam in isto propitio occasione fac serio propaganda pro simplice et practico Interlingua.

Omne socio debe coopera ad victoria de Interlingua:

cum inscriptione de novos socio,

cum exhibitione de articulos pro Circulares de Academia,

cum insertiones in diurnales, revistas... de articulos, — novo aut jam publicato in Circulares — relativo ad Interlingua,

cum auxilio morale et pecuniario de persona influente.

Thesaurario CANESI.

Programma de Academia es amplo:

1. publicatione, ut supplemento ad vocabularios, de vocabulos non ex origine latino sed de usu internationale,
2. versione in Interlingua de operas de auctores celebre,
3. impressione de chartas postale cum illustrationes,
4. impressione de epistolario de commerciö, etc.,
5. Academia vol facilita institutione de Circulos interlinguistico.

Nostro æstimato socio Prof. Jezierski jam inaugura uno Circulo in Lida (Polonia).

Academia attende ab socios assiduo cooperatione, consilio, critica benevolente.

Memento ad socios in mora:

Quota de associatione Fr. 10 per anno.

Socio que mitte in modo directo, aut que delega Academia de transmittit uno suo publicatione ad omne socio, non debe quota.

Thesaurario G. CANESI.

BIBLIOGRAPHIA

Roia N. 9, es conjuncto ad præsente numero de API opusculo expone unione de Academia cum societate Ro de Ohio; et se dono de socio Foster.

H. HORBIGER, La Glaciala Kosmogonio, traktita en Ido da E. PIGAL

Nostro socio Pigal mitte ad nos plure exemplare de isto opusculo, que nos junge cum præsente numero de API.

Opusculo, de 16 pagina, describe novo Cosmogonia, aut generatione de mundo. Jam existe theoria plutonico: olim Terra es incandescente. Seque theoria neptunico: olim Terra es aqua. In novo theoria, glacie habe maximo importantia.

Lingua de versione es Ido, Opusculo contine breve expositione de grammatica de tale lingua artificiale, que non es difficile.

Vox Populorum, via Santarosa 21, Torino, in numero de julio 1924 publica relatione super « III Congressu Sociologico de Roma ». Inter plure quæstione internationale es tractato problema de interlingua. Congressu approba adoptione de lingua auxiliare cum base latino, nam latino es cognito in toto mundo, et penetra profundo in structura de linguas moderno.

Directore de periodico et præsidente de Congressu es nostro illustre socio prof. Cosentini.

Union internationale des Associations pour la Société des Nations, Assemblée plénière, Lyon 26 juin - 3 juillet 1924.

« L'Association Suedoise » propone:

« Que la Société veuille, au moyen d'une convention internationale, contribuer à l'adoption d'une langue universelle destinée à être apprise dans le écoles du monde, et prendre les mesures pour la création d'une Académie, dont la tâche serait de surveiller le développement uniforme et rationnel de la langue adoptée ».

In absentia de proponentes, prof. Peano, delegato de Italia, es unico que loque super isto problema. In reunione de 30 junio, illo explica quod Academia pro Interlingua jam existe.

ABUNDANTIA

secundo Plutarcho

Uno cognato de Aristide, nomine Callia, spectato per suo abundante divitia, aliquando fi coacto ad tribunale. Uno de accusatores dice: Omnes vos es persuaso, quod Aristide es homine optime merito de patria, quod illo es gloria et decore pro nos, et quod homines simile ad illo non facile fi inventos. Ex vestimento que illo porta quotidie, vos pote concludere, quomodo es paupere, in quam misero situatione es ipso, suo uxore et suo liberos. Habe tentato de leva penuria de Aristide isto Callia, ad qui non dees opes? Habe cura de uno tam egregio viro? Redde gratia ad illo, ad liberos de illo, pro frequente consultatione in suo difficultates? Nonne isto vestimento solo es argumento, quod Callia habe nil commune cum bono homine? Athenienses, audientes tale accusatione, es iratos contra Callia et detrecta illo. Accusato tenta de justifica se in sequente modo. Bene vos pote detrecta me, si me in nullo tempore habe tentato de meliora res de Aristide, qui multo plus caro es ad me quam ad meo accusatores. Sed vos voca illo! Vos i audi, ex suo proprio ore, quod me jam vol dona ad illo plus quam uno vice pecunia et pretioso suppellectile.

Aristide fi vocato et responde, interrogato an Callia habe dicto veritate: Vere, isto meo cognato jam veni nonnullo vice ad me et preca me, de sume pro me et meos de res que affer, omne que me vol. Sed me non assenti ullo tempore ad illo, quia me es persuaso, quod paupertate non es dedecore pro me: Me posside pauco, sed quod me habe suffice pro me et meos. Me desidera, quod meo filios assuesce se ad simplicitate et praefer fama ad abundantia. Cum Aristide habe dicto isto verbos, suo magnanimitate fi admirato ab omnes praesente. Nam illos intellige quod uno non pote voca paupere homine, qui, non possidente thesauros, habe se ipso pro possidente, quod es satis.

Linz (Austria)

Versione ab A. HARTL.

In proximo tempore illustre consocio Prof. W. de Jezierski initia in Lida (Polonia) publicatione in Interlingua de « Revista universale, periodico scientifico-litterario ».

Es optimo opera de propaganda.

Academia cum grato animo mitte cordiales augurio de successu.

Super origine de theoria de Relativitate

Ut nos desume ex importante libro de A. V. Vasiljef, professore emerito in Petrogrado (1), de quo loque claro professore G. A. Maggi in Bollettino de Mathematica (2), discussiones circa concepto de spatio, tempore et motu es antiquissimo.

Quaestione de referimento absoluto de motu, surge, nos pote assere, cum Aristotele in libro *Super motus de animale*: « Ubi corpore se move, ibi semper es aliquo re immobile ».

Inter commentatores de magno philosopho, aliquo, ut Damascio, Simplicio, opina non es necesse determinato corpore immobile; alio, ut Averroè et Arabos, considera immobile concreto, per exemplo Terra; alio, in postero tempore, assume ut immobile Empyræo, vel caelo de stellas fixo, que adopta etiam Copernico ut riferimento de suo systema cosmico.

Circa spatio, dum Democrito et Platone distingue, secundum ideas pythagorico, universo ex vacuo que illo contine, per Aristotele vacuo non existe et omne corpore libero tende ad suo loco.

Sed in italico Renascentia studioso redde in parte ad ideas platonico, et in loco de aphorismo scholastico « Natura abhorre vacuo », distingue conceptos de corpore et de spatio ambiente (Nicola Cusano, Academicos florentino, Bernardino Telesio).

Interim surge, cum Galilæo, novo mechanica, frustra contrastato ab persistente ideas scholastico et aristotelico.

Inter mirabile resultado invento ab Galilæo, es principio de relativitate in Dynamica: « Motu relativo de corpores, que contine aliquo spatio, es idem, tam si spatio es in quiete, quam si illo move se in modo rectilineo et uniforme ».

Opere de Galilæo es continuato et perfecto ab Newton cum libro immortale: *Philosophiae naturalis Principia mathematica* (3), ubi enuncia lege de motu.

(1) A. V. VASILJEF: *Spatio, tempore, motu*. Introductione historico ad Theoria generale de Relativitate. Editore « Argonauti » in Berolino.

(2) Anno XX (III de 2^a Serie): fasc. 10. Florentia, majo 1924.

(3) 1° editioæ, Londini 1687; 2°, Cantabrigiae 1703; 3°, Londini 1726.

Æquatione de motu, que pone Newton, es invariabile per transformatione de coordinatas:

$$(1) \quad x' = x - vt, \quad y' = y, \quad z' = z,$$

hoc es, illo non varia si nos muta systema de referentia in alio que es in motu uniforme, comparato ad primo (1).

Doctrina de Newton, dum impone se ad omnes per confirmatione de experientia (suffice recorda prævisiones astronomico) fac triumphat concepto absoluto de spatio, de tempore et de motu.

Surge aliquo dissidente, ut philosopho George Berkeley, que substine que solo motu relativo habe sensu, et que si in universo es uno solo corpore, nos non pote cognosce motu vel quiete de illo. Ut Cartesio considera puro abstractione de mente humano distinctione inter corpore et loco que illo occupa, ita Leibniz retine spatio et tempore, extensione et motu, non es substantia, sed « *modos considerandi* ».

Euler, contra, substine in resolutio modo, conceptos absoluto de Newton. Interim Kant formula doctrina que spatio es *forma a priori* de nostro cognoscentia. Contra Kant, Helmholtz, in postero tempore, nega veritate a priori de postulatos geometrico et affirma origine per experientia de geometria.

Denique Ernst Mach præcurre Einstein cum opinione que lege mechanicum non es exacto, nam illo præbe resultatu vario si considera corpore *A* mobile in comparatione de *B* aut corpore *B* mobile in comparatione de *A*.

* * *

Quæstione de referentia de motu ad systema de axe coordinato fixo, que duc ad novo theoria, non habe solo importantia mathematico, ut nos pote cogita, sed etiam philosophico.

In antiquo tempore, Hipparco, Ptolemæo, Arabos, retine Terra immobile in centro de universo et systema fixo de referentia pote es colligato cum Terra; deinde Copernico et Kepler considera sol fixo; denique scientiatos considera fixo stellas. Sed moderno investigatione astronomico monstra que non existe corpore immobile, et tunc ubi colloca nos systema fixo de axe?

(1) C. POLI: *Theorias de relativitate* in Bollettino de Mathesis (Societate italico de mathematicos), Anno VII, no 1, 1916.

Si non existe corpore in quiete absoluto, et si ergo nos non pote stude motu absoluto, necesse es que habe æquationes, que repræsenta in mathematica motu relativo de corpore, es invariante per transformatione de coordinatas de typo (1); hoc es que non varia per transitu de systema de axe ad alio in motu rectilineo uniforme comparato ad primo.

Nunc æquatione de Maxwell de campo electro-magnetico non es invariante per transformatione de typo (1), sed es invariante per transformatione de typo:

$$(2) \quad x' = \frac{x - vt}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}, \quad y' = y, \quad z' = z, \quad t' = \frac{t - \frac{vx}{c^2}}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

ubi *c* repræsenta velocitate de luce (1).

Sed transformatione (2) significa in mathematica que in systema de axe, que move se de motu uniforme cum velocitate *v* longo axe *x* de systema fixo, vel per observatore cum horologio que se move simul cum systema, longitudines appare contracto et tempore abbreviato in comparatione cum mensuras que fac observatore firmo. Contractione de longitudine et abbreviatione de tempore es tam majore quam plus veloce es motu (quam majore es *v*).

Nunc hoc resultatu conflige ita profundo nostro concepto habituale de longitudine de corpores rigido et de tempore, que nos vol retine es errato æquationes de electro-dynamica que funda Maxwell.

Sed primo, theoria de Maxwell habe confirmatione de experientia, ut mirabile prævisione de phænomeno de Zeemann, que fac Lorentz, et explica bene phænomenos electro-magnetico et electro-dynamico et interatomico; secundo examine profundo de conceptos traditionale de tempore et de spatio monstra (Minkowski, Einstein, etc.) que idem concepto es erroneo, et que vero fi contractione de corpore et retardatione de horologio que se move in modo ultra rapido ante observatore fixo.

Ita, cum habe acuito medio de observatione, reveni in discussione conceptos de tempore, de spatio, de motu que fixa theoria de Newton, et ce theoria ipso es subposito ad critica que monstra, illo bene responde ad scopo intra limite solito de observatione et

(1) C. POLI: scripto cit.

de experientia, sed non redde ratione de phænomeno que fi cum velocitate proximo ad illo de luce, ut phænomeno electro-dynamico.

Ita surge theoria restricto de relativitate, que modifica, in modo radicale, aliquo conceptos de mechanica, ut massa, velocitate, energia.

*
* *

Sed novo theoria non satisfac Einstein, que quære quia æquationes de motu de corpore debe es invariante per motu rectilineo uniforme et non in omni motu vario.

Posito problema in ce modo, Einstein resolve illo cum theoria generale de Relativitate et Gravitatione, in que novo mechanica es voluto cum subsidio de calculo differentiale absoluto (1) in spatio non-euclideo, in spatio in que vale geometria de Riemann.

Nos non vol examina ce theoria et solo recorda ut in illo domina concepto de connexione inter proprietates physico et proprietates geometrico de spatio. Concepto que habe præcursore — ut doce Vasiljef — in Lobacevsky et Clifford. Primo assere: « Nostro mente non inveni contradictione dum admitte que in physica, aliquo vi conveni ad speciale geometria, alios ad alio. Hoc es in proposito que debe es fortificato cum conveniente ratione. Hoc solo es indubio, omni re es producto ab solo vi: motus, velocitate, tempore, massa et etiam distantia et angulos ».

Secundo assere: « In mundo physico nihil alio fi quam variatione de curvatura de spatio, subjecto forsan ad lege de continuitate » (2).

Mondovi, junio 1924.

A. NATUCCI.

(1) Non quidem necessario, ut demonstra Burali-Forti et Boggio in libro: *Espaces courbes. Critique de la Relativité*. Sten Editore, Torino, 1924.

(2) « Sen ucosmmune in Scientias exacto ». Cap. IV, § 19. - Dumolard, Milano, 1886.

Linguas auxiliare internationale es comparabile ad dialectos de uno regione, inter se intelligibile et si pauco vario. Ut appare in accurato vocabulario QÔSMIANÎ (in forma gratioso misso ad socios ab illustre consocio Dr. Beatty), in linguas internationale maximo numero de thema = radice de vocabulo es simile; differentes flexione non impedi intelligibilitate. Latino sine flexione = Interlingua conforme ad deliberationes de Academia es lingua ultra practico et facile.

Studiosos, industriales, touristas... pro interesse vestro et de humanitate fac usu de interlingua.

DE VOCABULARIO

Infante disce primo vocabulo pro voca *matre*; et in ætate de duo anno exprime omne suo idea per 50 vocabulo.

Ad homine rustico suffice 300 aut 1000 voce. Phædro fac loque lupo et agno et multitudine de alios animale per 1000 voce; tale es numero de voces noto ad studentes de latino, in ætate de 10 ad 14 anno.

Biblia, id es « omnes libro », per 5462 vocabulo hebraico, describe: creatione de mundo; expulsione de homine ab paradiso terrestre; fratricidio de Cain; diluvio universale que fac peri homines malo; Noe et familia que genera homines pessimo (Genesi XIII 13), que committe omne specie de crimine, usque ad tempore de Romanos.

Homero, per 5600 vocabulo, incluso nomines de persona et de urbe, et vocabulos composito, describe iliade de malos producto ab ira de Achille; dissidio inter Jove et Junone; strage de Græcos et de Trojanos, per causa de Helena simile ad dea, usque ad funere de Hectore domatore de equos. Et describe odyssea de Ulixo captivo de nympa Calypso; Cyclopes anthropophago; Æolo domino de ventos; Circe que muta homines in animales; descensu de Ulixo ad inferno; cantu de Sirenas; Ulixo que vita Charibdi et non incide in Scylla, et infine procos (prætendentes) que devora boves et agnos de Penelope, et strage de illos.

Plus proximo ad nos, Dante (anno 1272 ad 1321) describe inferno, purgatorio et paradiso per 7000 vocabulo; Milton, 1608-1674, canta paradiso perditio per 8000 vocabulo; 12 000 es in Goethe, 15 000 in Shakespeare.

Vocabularios de uno lingua, que contine vocabulos de omne scriptore, es plus amplo,

Vocabulario de latino classico contine 25 000 voce.

Vocabulario Anglo de Webster a. 1861, contine 80 009 vocabulo id es, 55 524 græco-latino, 22 220 germanico, 2 265 de vario origine. Suo editione de 1910 contine 400 000 vocabulo.

Si nos considera quod botanicos da nomine ad omne specie de herba, zoologos ad omne specie de insecto, astronomos ad omne stella, resulta quod numero de vocabulos necessario in omne scientia es infinito.

Sed maiortate de vocabulos es ultra raro; homine instructo cognosce circa 10 000 voce de proprio lingua.

Informationes præcedente es tracto ex Max Müller, *The Science of Language*, et plure alio libro, aut per computatione de vocabulos in vocabularios speciale.

Cultores de scientia, usque ultimo seculo, scribe in latino, et ad vocabulario de latino classico adde omne alio vocabulo necessario: *algebra* ex Arabo, *tabaco* ex Americano, etc. Illos tribue ad vocabulos novo valore: *differentiale*, *integrale*; forma vocabulos novo: *logarithmo*, etc. Et declina nomines proprio: *Newtonius Newtonii*.

Pro construe lingua internationale, plure auctore moderno adopta vocabulario latino, et simplifica grammatica. Flexiones grammaticale de latino, que exige plure anno de studio, pote es reducto ad pauco aut nihil. Per tale lingua auctores comunica proprio idea, in modo plus aut minus claro.

*
* *

Plure philosopho imagina lingua cum vocabulario constructo super classificatione de ideas.

Fo Hi, imperatore de Sina, circa anno 3000 a. Ch., adopta numeratione in base 2. Si nos repræsenta cifras de numeratione binario per — et +, cum valore 0 et 1, tunc in isto systema, dicto Kwa:

0 = — — — = cælo. 1 = — — + = mari. 2 = — + — = igne.
3 = — + + = fulmine. 4 = + — — = vento. 5 = + — + = fluvio.
6 = + + — = monte. 7 = + + + = terra. Vide:

Carus, *Chinese philosophy*, The Monist, January 1896.

G. Vacca, *Numerazione binaria*, Congresso storico, Roma 1903.

Ampère, illustre physico, in 1838 publica: *Exposition analytique d'une classification naturelle de toutes les connaissances humaines*, ubi procede per divisiones dichotomo; id es, divide scientias in 2 classe, et omne classe in alio duo, et ita continua usque ad $2^7 = 128$ classe. Si nos repræsenta classes per numeros in base 2, tunc, secundo Ampère:

theoria de probabilitate = — — — — + + = 3.

Divisione dichotomo es etiam uso in historia naturale.

Dewey in 1873 propone classificatione decimale de libros in bibliotheca. Tale classificatione es adoptato ab *Institut international de bibliographie* de Bruxelles, post anno 1895. Per exemplo:

5 = scientias mathematico-physico.

5,1 = mathematica.

5,19 = calculo de probabilitate.

In loco de cifras, plure propone litteras de alphabeto, disposito in modo de facile pronuntiatione, et ita resulta linguas « a priori », objecto de publicationes numero et voluminoso, sed toto divergente, et que usque hodie concludit nihil. Sed lingua philosophico non es absurdo. Ultimo systema es de socio Foster.

*
* *

Volapük, anno 1879, habe vocabulario de 1700 voce, tracto ex latino, ex anglo, et alio lingua, aut artificiale, cum grammatica de mirabile regularitate. Fautores multo numero, in 1887 constitue Academia, pro evolve tale interlingua, et resulta nostro societate.

Esperanto, anno 1887, consta de 921 voce, de que 479 es de origine latino, 76 franco, 68 teutonico, 36 anglo, 9 italiano, 4 russo, 2 polono, et 247 de origine incognito aut artificiale. Editione de 1905 consta de 2629 vocabulo. Vocabularios posteriore es plus amplo.

Lott de Wien, in plure publicatione ab anno 1888 ad 1900, demonstra existentia de vocabulario internationale, et suo *Mundolingue* es intelligibile ad primo visu ab omne homine culto de civilizatione Europæo.

Circa idem tempore, Liptay, medico in Chile, anno 1890, publica « La lengua católica », ubi, in 245 pagina, describe vocabulario internationale. Es commune ad 500 000 000 de homines vocabulos in *-ale*: *capitale*, *differentiale*, *formale*, ... in numero de 340. Vocabulos in *-ore*: *amore*, *ardore*, ... in numero de 445. Vocabulos in *-ione*: *accessione*, *admissione*, ... in numero de 1100. Etc. In toto 8000 vocabulo. In generale, toto vocabulario scientifico es internationale. Vocabulos internationale es derivato. Ex illos nos trahe *capite*, *differentia*, *forma*, *ama*, *arde*, *accessio*, *admisso*, ...

Academia, sub directione de ing. Rosenberger de Petersburg, anno 1893-1898, collige vocabulos internationale, et in 1902 publica

vocabularios de 4500 voce, sufficiente pro construe lingua Neutral que toto mundo intellige.

Lingua Ido, in 1908 consta de 5376 vocabulo, semper internationale, excepto pauco vocabulo que conserva ex Esperanto. Etiam vocabularios recente de Esperanto contine numero crescente de vocabulos internationale. Notabiles es illo de socio Meazzini.

Semper cum auxilio de vocabulario internationale, et breve grammatica, plure alio auctore construe *Central, Federal, Occidental, Romanal, Universal*, etc., vario in orthographia, et ita comunica ad publico proprio idea; et si illos diffunde pace et concordia, fac opere bono.

Resulta quod vocabulario internationale es quasi toto latino (et si plure auctore ignora de scribe in latino).

Pro construe vocabulario internationale, suffice de collige vocabulos latino scripto in vocabulario etymologico anglo; aut, in defectu de vocabulario etymologico, suffice collige vocabulos que in vocabulario anglo de dimensione medio, cum circa 25 000 vocabulo, es simile ad français, aut alio lingua.

Academia, in 1910, consilia orthographia de thema latino. Ita lingua, semper intelligibile ad primo visu ab Europæos, pote es interpretato ab Sinenses cum auxilio de vocabulario latino. Vocabulario de interlingua non es necessario, sed utile.

Vocabulario internationale pote es conjuncto cum omne specie de grammatica, et omne regula de derivatione. Illo pote servi ad scriptores que adopta « Latino sine flexione », aut ad omne alio que adopta vocabulos internationale. Suffice quod illo adde breve grammatica.

Vocabulario de interlingua debe es scientifico: affirmatione « isto vocabulo es internationale » non suade publico. Vocabulario de socio Beatty, dono de auctore ad socios de Academia, de omne vocabulo indica existentia in linguas Anglo, Franco, Hispano, Italiano, Portuguez, Germanico, Russo, et in plure alio lingua. Usu de orthographia proprio redde isto libro utile solo ad lectores que adopta isto systema de orthographia. Etiam vocabulario de socio De Wahl, in cursu de publicatione, indica diffusionem de singulo vocabulo.

Modo plus simplice et præciso pro indica internationalitate de vocabulo es de scribe forma que illo habe in plure lingua, in modo speciale in latino et in anglo.

Pro servi in labores de vario genere, vocabulario debe contine

circa 10 000 voce. Vocabulario pote contine in uno solo ordine alphabeticum, vocabulos de Interlingua et vocabulos de lingua nationale; nam vocabulos internationale resulta scripto uno solo vice. Tale dispositione es in plure vocabulario de Volapük, in Beatty, in Canesi, etc.

Vocabulario Interlingua-Italiano de ing. Canesi contine circa 10 000 vocabulo, in triplice orthographia: latino-italiano-anglo; et per sapiente electione de vocabulos, exactitudine in citationes, et opportuno dispositione, me puta illo optimo; et me augura, pro successu de lingua internationale, quod illo es imitato pro cetero lingua nationale.

G. PEANO.

KOCHANSKI

inventore de lingua internationale

Adam Adamandy Kochanski (1631-1700) claro mathematico polono, professore in Italia, Germania et Bohemia, postea bibliothecario de rege Jan III Sobieski de Polonia, es auctore de varios scripto mathematico, mechanico, physico et astronomico publicato in *Acta Eruditorum*, de commentatione *Theoreses mechanicæ* in libro de G. Schott (Francoforti 1674), etc.

Es noto suo relationes cum plure viro docto de illo tempore, inter alios cum magno philosopho Leibniz (Me publica in 1901 et 1902 epistolas de Kochanski et Leibniz). In epistolas scripto in decembre 1691 et in augusto 1694 Leibniz expone fundamentos de suo inventiones in calculo differentiale et integrale. Plure epistolas de Kochanski ad Leibniz contine interessante observationes de vario linguas de Europa et de Asia. Kochanski stude cum fervore problema de lingua internationale et ipse es inventore de uno tale lingua. In importante, adhuc non edito, codice (Varsavia 1680) inscripto: « Catalogus inventorum singularium in amœniori Mathesi et curiosis artibus etc. », Kochanski scribe:

« Idioma catholicum commodiore ratione constitutum quam « præstitum sit ab ingeniosissimo Kircheri in sua " Polygraphia " « docetur linguarum omnium ad unum reductio. Ibi enim inter

« populos lingua diversos communicatio fieri potest tantum *scripto*,
« at mihi insuper sermone cum his præterea emolumentis

« 1. Ut nam semper egeam dictionario ad quidpiam scribendum,
« prout eo indiget artificium illud kirclerianum.

« 2. Idioma istud intra tempus unius mensis memoria teneri
« posse saltem quo ad verba magis usitata.

« 3. Esset uberius quovis alio idiomata.

« 4. Scriptionem habet velocem et expeditam.

« 5. Legi potest vel catholica vel vernacula cujusque lingua
« prout fit characteribus Sinensium et cyfris nostratibus nume-
« rorum 1, 2, 3, 4, 5, etc.

« Verum res ista, sicut idea sua pulcherrima est, ita, moraliter
« loquendo haud unquam reducibilis ad usus humanos ».

In alio loco de isto codice Kochanski nomina suo lingua « Nova
lingua catholica et erudita ».

In epistola dato de Varsavia 30-V-1692 ad Leibniz, Kochanski
scribe:

« De nova quidem lingua universale ab usitatis diversa non est
« quod cogitemus; ideas enim ejus rei elegantes nobis formare pos-
« sumus, sed in earum executione labor et otium male collocandum
« videtur. Scio in Gallia non neminem hac de re scripsisse in *Le*
« *Mercure galante extraordinaire* (annum non memini), sed non venit
« is liber in manus meas. Posset alioqui ad hujusmodi linguam
« ediscendam stimulus addi, si ea conscriberetur liber arcana chemica,
« physica et medica continens; et ipsa lingua eximi posset ab omni-
« bus anomaliis inflexionum et exceptionibus, ac longe copiosior latina
« effici, in qua multa dicere non licet, etiam dum res ipsa postulat;
« v. g. "sedeor, ambulo", casu quod unius alteri insideat vel per
« eum gradiatur ».

In Catalogo citato Kochanski non explica constructione de suo
novo lingua. Es desiderabile prosequere exploratione.

Varsavie, julio 1924.

S. DICKSTEIN.

Nos prece socios de mitte aut de indica ad Directione —
Prof. G. Peano, Cavoretto Torino — omne novo publicatione (djurnales,
revista, reclame...) relativo ad linguas internationale; in simile modo
Academia seque progressu et applicationes de linguas internationale.

Propaganda de Interlingua cum chartas postale

Interlingua es intelligibile sine studio ab plurimo persona. Inde chartas postale
in Interlingua es apto pro reclame internationale de operas artistico et scientifico,
de Sedes climatico et balneario, de productos industriale, de eventus sportivo etc.
Socios et fautores debe consilia usu de Interlingua ad studiosos, ad medicos
et directores de Stabilimentos sanitario, ad Societates de commercio de Sport etc.
Nos reproduc charta postale emisso ab nostro illustre socio Prof. Panebianco.

R. PANEBIANCO

PROF. DE UNIVERSITATE DE PADOVA

AD SUO FRATRES,

HOMINE DE OMNI REGIONE

VALE.

Confucio (-551 ad -478), grande philosopho, annu-
hila relatione de homine cum Ignoto et nunquam
assere de habe suo missione moralizante ab Isto, id
es ab Deo.

Illo evade responso ad postulato "Quod fi homine
post suo morte? ", et alio simile postulatos, ad que
responde, per illusorio sermone, quasi omni alio
philosopho antiquo et moderno.

Suo memorando phrase es: " Me es homine que
cupendo sapientia oblivisce meo cibo, et gaudendo,
per acquisitione de ullo parte de sapientia, oblivisce
meo dolores, et perspice nullo modo senectute „

Christianos repete uno grande sententia suo, id es
" Quod te non vol es facto ad te, non fac ad alios „

Quale differentia inter isto antiquo grande philo-
sopho et moderno Kant, que secundum poeta Car-
ducci, decapita Deo, dum invicem crea existentia
antinaturale de noumeno et revoca ad vita ideas
innato, que, uno seculo ante, Locke, in modo trium-
phale, sepeli. Præter, illo fac se megaphono de
philosophia christiano, nam doce, contra cognitiones
elementare de ethnologia, que ideas morale, per
exemplo, bono et justo. es ideas innato.

ACADEMIA PRO INTERLINGUA

Presidente Prof. G. PEANO

CAVORETTO-TORINO

4384